

International Business and Global Economy 2014, no. 33, pp. 712–722

Biznes międzynarodowy w gospodarce globalnej 2014, nr 33, s. 712–722

Edited by the Institute of International Business, University of Gdansk

ISSN 2300-6102

e-ISSN 2353-9496

DOI 10.4467/23539496IB.13.053.2438

Monika Grottel

Uniwersytet Gdański

Polska służba celna w procesie podwyższania jakości usług biznesowych

Dążenie przedsiębiorstw do osiągnięcia sukcesu gospodarczego na rynku globalnym, zaawansowane rozwiązania technologiczne oraz innowacyjne metody zarządzania w każdym obszarze działalności gospodarczej wyznaczają nowe kierunki dla rozwoju działalności usługowej organów celnych. Celem niniejszego opracowania jest wskazanie korzyści wynikających z wdrażania przez Służbę Celną nowoczesnych usług biznesowych. Przeprowadzona w opracowaniu analiza przesłanek wprowadzania nowoczesnych form obsługi celnej podmiotów gospodarczych oraz charakterystyka poszczególnych rozwiązań pozwoli na stwierdzenie, że elastyczność dokonywania odpraw celnych jest źródłem znacznych korzyści handlowych i finansowych dla podmiotów gospodarczych, a tym samym istotnym determinantem wzrostu ich konkurencyjności. Ponadto pozwala usprawnić działania administracji celnej w zakresie naliczania oraz poboru należności celnych, zapewniając regularne wpływy do budżetu państwa. Wykorzystana w opracowaniu metoda badawcza obejmuje analizę krajowych i zagranicznych źródeł literaturowych oraz analizę danych statystycznych.

Polish customs authority in the process of improvement the quality of business services

The pursuit of enterprises to achieve economic success in the global market, advanced technologies and innovative methods of management in every area of business, set new directions for the development of service activities of the customs authorities. The aim of this paper is to present the benefits of the implementation of the innovative business services by the Customs Service. Analysis of the reasons of implementation of the modern forms of customs services and characteristics of individual solutions allow to conclude that the flexibility of customs clearance is a source of significant commercial and financial benefits for operators on the international market, and, thereby, an important determinant of the growth of their competitiveness. Moreover, the simplified system of the customs clearances increases the efficiency of the billing and collection of customs duties, thus ensuring regular revenue for the state budget. In this paper, following research methods were used: a descriptive method, an analysis of literature, and statistical inference.

Keywords: customs, customs services, customs authority, simplification, flexibility

Klasyfikacja JEL: A1, K1, K11

Wprowadzenie

Intensywny rozwój handlu międzynarodowego i towarzyszący mu zaawansowany postęp technologiczny powoduje, że przedsiębiorcy operujący na rynku globalnym dążą do podnoszenia swojej konkurencyjności poprzez wykorzystanie, na każdym etapie prowadzonej działalności, nowoczesnych metod zarządzania oraz wspierających je technologii informatycznych. Jednym z etapów dokonywania transakcji na rynku międzynarodowym, który może istotnie zwiększyć konkurencyjność podmiotów, jest proces odprawy celnej towarów. Administracje celne państw członkowskich Unii Europejskiej, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom przedsiębiorców, wdrażają nowoczesny i spójny w ramach całej Unii system obsługi celnej towarów, który gwarantuje efektywny pobór należności celnych, aktywnie wspiera legalną działalność gospodarczą, a jednocześnie skutecznie zwalcza przestępstwa celno-skarbowe i chroni rynek wewnętrzny. Umożliwia to unijny program *e-customs*, od 2009 r. realizowany przez wszystkie państwa członkowskie. Jednocześnie z korzystaniem z programu *e-customs*, administracje celne państw członkowskich opracowują na poziomie krajowym narzędzia mające usprawnić obrót towarowy. Przejawem aktywności polskiej Służby Celnej w tym obszarze są wytyczne Strategii działania opracowanej na lata 2014–2020 oraz założenia innowacyjnego programu 3i, które stały się podstawą dla nowych usług biznesowych. Celem niniejszego opracowania jest analiza przesłanek koncepcji podwyższania elastyczności dokonywania odpraw celnych opracowanej przez polską Służbę Celną oraz wskazanie na korzyści płynące z realizacji jej założeń.

1. Geneza uproszczeń w unijnym systemie obsługi celnej podmiotów gospodarczych

Pierwszym przejawem uproszczeń w systemie obsługi celnej unijnych przedsiębiorców było wprowadzenie do praktyki gospodarczej instytucji procedury uproszczonej [art. 76 WKC, art. 253–289, 372–378, 398–450, 793 RWWKC]. Celem jej wdrożenia było odformalizowanie odpraw celnych poprzez ograniczenie liczby dokumentów oraz wprowadzenie możliwości dokonywania odprawy celnej przez samego importera lub eksportera, bez obowiązku dostarczania towarów do urzędu celnego. Procedura uproszczona pozwala znacznie zwiększyć liczbę odpraw celnych, przy jednoczesnym ograniczeniu zatrudnienia w urzędach celnych. Ponadto ułatwia organizację pracy w przedsiębiorstwach i planowanie logistyczne, pozwala na szybsze dysponowanie importowanymi towarami i środkami transportu, zmniejszenie kosztów prowadzonej działalności, a także zwięk-

szenie mocy produkcyjnych oraz możliwości inwestycyjnych i modernizacyjnych [Czerkawski, 2008]. Procedura uproszczona nie jest jednak rozwiązaniem idealnym. Doświadczenia unijnych administracji celnych z lat 1998–2008 wskazują na zagrożenia związane z procedurą uproszczoną, tj.: nieprawidłowości mające skutki fiskalne, przemyt, naruszanie zakazów i ograniczeń. Procedura gospodarcza jest ograniczona terytorialnie do obszaru określonego w pozwoleniu organu celnego, a proces kontroli przedsiębiorcy, realizowany przed wydaniem pozwolenia na jej stosowanie, nie jest jednolity we wszystkich państwach członkowskich UE i nie gwarantuje ograniczenia do minimum ryzyka popełnienia przez niego przestępstw celno-skarbowych. Wydanie pozwolenia na stosowanie procedury uproszczonej w jednym urzędzie celnym nie umożliwia skorzystania z ułatwień na terenie całej Unii Europejskiej.

Aby ograniczyć negatywne aspekty procedur uproszczonych, Unia Europejska opracowała system uproszczeń obsługi celnej skoncentrowany na nowoczesnych, kompleksowych systemach analizy ryzyka oraz audytach wewnętrznych prowadzonych w wybranych obszarach działalności przedsiębiorstw. Konieczność opracowania i wdrożenia nowoczesnych usług biznesowych na poziomie unijnym wynikała również z potrzeby podwyższenia efektywności współpracy między administracjami celnymi poszczególnych państw członkowskich oraz współpracy administracji celnych ze środowiskiem biznesowym. Współpraca ta zależy z kolei od charakterystycznych dla współczesnego handlu powiązań ekonomicznych pomiędzy podmiotami prowadzącymi międzynarodowy obrót towarowy. Proces globalizacji sprzyja tworzeniu silnych wzajemnych powiązań ekonomicznych, a podstawą handlu są międzynarodowe łańcuchy dostaw handlowych, w ramach których kooperują podmioty rynku światowego odpowiedzialne za procesy wytwarzania, przemieszczania i sprzedaży towarów. Odpowiednio opracowane uproszczenia w zakresie obsługi celnej stają się swoistą gwarancją bezpieczeństwa w ramach międzynarodowych powiązań i łańcuchów dostaw.

Przesłanką wprowadzenia przez Unię Europejską usprawnień do procesu kontroli celnej były Standardy dla Ułatwień i Bezpieczeństwa w Handlu Międzynarodowym Światowej Organizacji Celnej (WCO) [World Customs Organization, 2007]. W ramach Standardów opracowano narzędzia, które zwiększają zaangażowanie administracji celnych w tworzenie ekonomicznego i socjalnego bezpieczeństwa poszczególnych państw oraz umożliwiają upraszczanie obsługi legalnego obrotu towarowego i większą efektywność pracy poszczególnych jednostek organizacyjnych. Standardy WCO są podstawą dla zintegrowanego systemu zarządzania graniczną kontrolą celną i nakładają na administracje celne państw unijnych obowiązek wypracowania spójnych systemów wymiany informacji, które pozwalają na dokonywanie analiz ryzyka opartych na pełnych i prawidłowych bazach danych oraz eliminowanie czasochłonnych i powielanych w kilku krajach kontroli celnych. Opracowane przez WCO reguły obsługi celnej

przyczyniają się do oszczędności czasu i obniżenia kosztów działalności gospodarczej, a tym samym zachęcają podmioty gospodarcze do coraz aktywniejszej działalności i inwestycji [Sobieski, 2006; Grottel, 2013a].

W odpowiedzi na wyzwania XXI w. i oczekiwania przedsiębiorców Unia Europejska opracowała program Authorized Economic Operator (AEO) [Komisja Europejska, 2006; Departament Polityki Celnej MF, 2013b]. Jest to nowoczesna metodologia, która umożliwi kompleksową ocenę ryzyka w odniesieniu do prowadzonej działalności gospodarczej, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Podmiot ubiegający się o status upoważnionego podmiotu AEO musi wdrożyć wymagane procedury oraz spełnić warunki określone we Wspólnotowym Kodeksie Celnym [WKC, 1992]. Przepisy powołujące instytucję upoważnionego przedsiębiorcy na obszarze Unii Europejskiej weszły w życie 1 stycznia 2008 r.¹ Instytucja AEO opracowana została zgodnie z rekomendacjami WCO i jest programem o zasięgu międzynarodowym. Przyznanie statusu upoważnionego przedsiębiorcy oznacza, że dany podmiot został administracyjnie uznany za wiarygodny i gwarantuje przestrzeganie zasad związanych z obrotem towarowym [Grottel, 2013b]. Upoważnieni przedsiębiorcy są rzadziej typowani do kontroli towarów i dokumentów. W przypadku wskazania podmiotu AEO do kontroli celnej jest ona traktowana w sposób priorytetowy i często przeprowadzana w miejscu innym niż urząd celny, co wiąże się ze skróceniem czasu kontroli oraz obniżeniem jej kosztów [Departament Polityki Celnej MF, 2013b]. Wskazanie na przeprowadzenie kontroli miejsca innego niż urząd celny podlega indywidualnym ustaleniom z właściwym organem celnym i nie powinno stwarzać zagrożenia dla jej wyników [art. 14b ust. 4 RWWKC].

Programem uproszczającym obsługę celną podmiotów gospodarczych oraz usprawniającym pracę organów celnych, w tym przepływ informacji pomiędzy wszystkimi jednostkami administracji celnej w obszarze Unii Europejskiej, jest *e-customs* (cło elektroniczne). Pełna realizacja programu, zaplanowana na koniec 2014 r., stworzy warunki dla skutecznej i bezpiecznej wymiany danych z przedsiębiorcami, z administracjami celnymi innych państw członkowskich oraz z Komisją Europejską [Mystkowska, 2012]. Celem wprowadzenia *e-customs* jest usprawnienie i zwiększenie przyjazności obsługi przedsiębiorców w obszarze poboru należności celnych, obrotu towarowego oraz bezpieczeństwa handlu międzynarodowego. Wprowadzenie jednolitego, logicznie uporządkowanego Systemu Informacyjnego, opartego na zarządzaniu procesowym, oznacza racjonalizację wydatków Służby Celnej, możliwość całkowitego wyeliminowania dokumentów

¹ Rozporządzenie (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 kwietnia 2005 r. zmieniające Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celnny (Dz. Urz. UE L 117 z 4 maja 2005 r.), Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1875/2006 zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego (Dz. Urz. WE L 360 z 19 grudnia 2006 r.).

papierowych oraz wzrost konkurencyjności wiarygodnych przedsiębiorstw [Rękowski, 2012].

2. Elastyczność dokonywania odpraw celnych² w strategii działania polskiej Służby Celnej

Podstawę dla procesu usprawniania obsługi celnej podmiotów gospodarczych, realizowanego przez polską Służbę Celną [Ustawa z 27 sierpnia 2009 r.], stanowią unijne regulacje celne [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z 9 października 2013 r.] oraz szereg wytycznych opracowanych przez Komisję Europejską w odniesieniu do poszczególnych obszarów programu *e-customs*. Na gruncie krajowym nowe usługi wprowadzone przez Służbę Celną określone zostały w Strategii Działania Służby Celnej na lata 2014–2020 [Ministerstwo Finansów, 2013], w której wspieranie przedsiębiorczości i podnoszenie standardu obsługi klienta wskazano jako cel priorytetowy [Ministerstwo Finansów, 2013; Departament Polityki Celnej MF, 2013a]. Dostępność i nowoczesność usług oraz profesjonalizm i wysoka jakość obsługi stały się podstawową wartością oferowaną klientom. Najistotniejszym czynnikiem wpływającym na aktywność gospodarczą przedsiębiorców są przejrzyste przepisy prawa oraz obowiązki wynikające z nich dla podmiotów. Służba Celna będzie wspierała aktywność gospodarczą przedsiębiorców poprzez zwiększenie przejrzystości, spójności i jednolitości stosowania prawa oraz świadomości prawnej klientów. Przedsiębiorcy oczekują od Służby Celnej świadczenia usługi na poziomie odpowiadającym wymaganiom współczesnego życia i prowadzenia działalności biznesowej. Mając na względzie, że dla klientów najważniejsze są: czas i koszt obsługi transakcji, łatwy dostęp do informacji oraz jednolita obsługa poszczególnych typów spraw we wszystkich jednostkach organizacyjnych, Służba Celna będzie podnosiła standard obsługi klienta poprzez zwiększenie dostępności i poziomu usług elektronicznych, skrócenie czasu obsługi, zwiększenie zakresu stosowanych ułatwień oraz zwiększenie integracji danych i usług w ramach poszczególnych systemów IT.

Dla przedsiębiorców prowadzących legalną działalność gospodarczą ważne jest, aby poszerzenie rynku zbytu odbywało się przy jednoczesnym efektywnym ograniczaniu szarej strefy w obrocie towarami celnymi i akcyzowymi. Zwiększenie bezpieczeństwa i ochrony rynku możliwe będzie poprzez działania mające na celu zmniejszenie udziału nielegalnych towarów akcyzowych i celnych na rynku oraz nielegalnego obrotu towarami niebezpiecznymi, a także zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń wynikających z nabywania i konsumpcji

² Wszelkie zmiany wprowadzane przez Służbę Celną, które pozwalają oddziałom celnym wykonać ich zadania w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb przedsiębiorców, określone zostały jako „elastyczność dokonywania odpraw celnych”.

nielegalnych towarów akcyzowych. Ponadto przedsiębiorcy oczekują od Służby Celnej rozwiązań, które ułatwiają rozliczanie należności i jednocześnie bezbłędnie monitorują ich zobowiązania wobec skarbu państwa. Służba Celna będzie zwiększać skuteczność i efektywność poboru dochodów budżetowych za pomocą systemów zarządzania należnościami i zabezpieczeniami na poczet spłaty należności celno-skarbowych.

Priorytetem dla Służby Celnej w zakresie obsługi biznesowej jest doskonalenie relacji z przedsiębiorcami. Zgodnie z założeniem, w myśl którego to klient – przedsiębiorca pozostaje „w centrum uwagi”, kształtowane są dobre relacje z pozostałymi, zdefiniowanymi w Strategii, interesariuszami, takimi jak: budżet, społeczeństwo, prawodawca, partnerzy, dostawcy, kadra kierownicza, pracownicy. W tym celu powołane zostaną specjalne programy. Program Zarządzanie Relacjami z Klientem umożliwi rejestrowanie kontaktów i transakcji klientów oraz wypracowanie zasad zarządzania zebranych danymi na rzecz budowania relacji z klientami. Program i-Granica pozwoli usprawnić i zwiększyć wydajność obsługi klienta na granicy poprzez stworzenie kompleksowych rozwiązań organizacyjnych oraz środowiska dla zintegrowanego i z informatyzowanego systemu obsługi klienta na granicy. Z kolei Program i-Cło odpowiedzialny będzie za sprawność i wydajność obsługi klienta w urzędzie, poprzez utworzenie kompleksowych rozwiązań organizacyjnych oraz stworzenie środowiska umożliwiającego m.in. zdalne świadczenie usług oraz zintegrowany system obsługi klienta. Dążąc do wypracowania kompleksowego podejścia do klienta, Służba Celna musi łączyć funkcję obsługi przedsiębiorców skoncentrowaną na podnoszeniu standardów obsługi z działalnością w obszarze kontroli.

Do 2020 r. planuje się wprowadzenie szerokiego zakresu usług świadczonych drogą elektroniczną, którego podstawą będzie spójny System Informacyjny Służby Celnej. W tym celu polska Służba Celna opracowała wewnętrzny program modernizacji oparty na trzech priorytetach: internet, inteligencja, innowacje (Program 3i), traktowanych jako narzędzia umożliwiające podnoszenie efektywności działań podejmowanych przez Służbę Celną [Ministerstwo Finansów, 2012].

3. Nowa jakość usług biznesowych w działaniach podejmowanych przez polską Służbę Celną

Polska Służba Celna przeprowadza proces podwyższania jakości usług biznesowych zasadniczo w dwóch obszarach, tj.: w obszarze procesów wewnętrznych oraz w obszarze bezpośredniego kontaktu z przedsiębiorstwami [Gruszevska, 2013]. Zasadniczą zmianą wprowadzoną przez Służbę Celną w obszarze procesów wewnętrznych było utworzenie we wszystkich izbach celnych w Polsce

komórek obsługi przedsiębiorców, co pozwoliło przyspieszyć prowadzone postępowania, ograniczyć biurokrację oraz wyeliminować powielanie czynności kontrolnych. W zakresie bezpośrednich kontaktów z podmiotami gospodarczymi opracowano program „dobrych praktyk”, w ramach którego Służba Celna przygotowuje dla przedsiębiorców niezbędne informacje oraz organizuje merytoryczne spotkania, konferencje i szkolenia.

Do zrealizowanych projektów w zakresie obsługi podmiotów gospodarczych zaliczyć należy upowszechnienie składania zgłoszeń celnych i deklaracji akcyzowych w formie elektronicznej. Większość informatycznych systemów celnych komunikuje się z przedsiębiorcami, stosując wyłącznie komunikaty elektroniczne, bez konieczności dostarczania dokumentacji papierowej. Zgłoszenia celne do wywozu i tranzytu oraz powiązana z nimi komunikacja między funkcjonariuszem celnym a zgłaszającym odbywa się już wyłącznie w formie elektronicznej. W 2013 r. 100% zgłoszeń eksportowych i ponad 99% importowych zgłoszono w formie elektronicznej. Ograniczenie bezpośrednich kontaktów z klientem wynika z automatyzacji procesu obsługi zgłoszeń celnych, wykonywania działań kontrolnych z wykorzystaniem analizy ryzyka oraz ciągłego wprowadzania uproszczeń, które w dużym stopniu pozwalają na samoobsługowość podmiotów w procesie objęcia towaru procedurą celną [Departament Polityki Celnej MF, 2013a].

Innowacyjne rozwiązania w zakresie analizy ryzyka i zarządzania nim powodują systematyczny spadek liczby przeprowadzanych kontroli zgłoszeń celnych (z 16,5% w 2008 r. do 2,2% w 2012 r.), przy utrzymującym się wysokim poziomie wykrywania nieprawidłowości. Ograniczanie liczby kontroli skraca czas obsługi każdego zgłoszenia i przyspiesza obrót towarowy. Wszystkie towarowe przejścia graniczne wyposażone zostały w nowoczesne urządzenia skanujące RTG, co pozwoliło skrócić kontrolę graniczną z kilku godzin do kilku lub kilkunastu minut. Skrócenie czasu kontroli drogowych możliwe było dzięki wyposażeniu grup mobilnych Służby Celnej w bezprzewodowy dostęp do wszystkich baz danych i systemów informacji. Do minimum zredukowano formalności celne w procesie obsługi operacji TIR oraz w odprawie pustych samochodów ciężarowych wjeżdżających na obszar Unii Europejskiej.

Mając na uwadze specyfikę obrotu towarowego dokonywanego drogą morską, polska Służba Celna udostępniła usługę odprawy celnej towaru przed przybyciem statku, która usprawni i przyspieszy obsługę obrotu towarowego w portach morskich, zredukuje jej koszty i przyczyni się do wzrostu konkurencyjności polskich portów³. Ponadto opracowano rozwiązania, które docelowo zapewnić mają przeprowadzanie wszystkich czynności urzędowych, niezbędnych do dopusz-

³ Z ekspertyzy Ministerstwa Gospodarki wynika, że długie procedury państwowe w odprawie celnej, powielanie obiegu dokumentów i brak koordynacji pracy służb kontrolnych doprowadziły do sytuacji, w której przedsiębiorcy decydowali się na dokonywanie ostatecznych odpraw celnych poza polskimi portami celnymi [Ministerstwo Gospodarki, 2012].

czenia towaru do obrotu, w ciągu 24 godzin od momentu przedstawienia towaru do kontroli granicznej. Przy nasileniu ruchu towarowego na granicy Służba Celna podejmuje działania niezbędne do utrzymania płynnego ruchu granicznego, takie jak zwiększenie obsady kadrowej, uruchomienie systemu wczesnego ostrzegania o sytuacjach nadzwyczajnych pomiędzy służbami obu państw granicznych i elektroniczne zgłoszenia celne ograniczające udział funkcjonariuszy do niezbędnego minimum. Przedsiębiorcy, którzy posiadają pozwolenie na stosowanie procedury uproszczonej w miejscu, mogą korzystać z ułatwień w przeładunkach i doładunkach. W praktyce oznacza to możliwość samodzielnego zdejmowania i nakładania plomb celnych i doładunku towarów, a także przeładunku na inny środek transportu. W ramach usprawniania odpraw celnych na granicznych przejściach drogowych Służba Celna wprowadziła system specjalnych stref buforowych, który pozwala uporządkować kolejki do odprawy celnej i zwiększa bezpieczeństwo ruchu przygranicznego.

W opracowaniu koncepcji uproszczeń w obsłudze celnej podmiotów gospodarczych, planowanych w najbliższym czasie, za podstawę przyjęto statutowe zadania oddziałów celnych, tzn. wykonywanie czynności związanych z obsługą obrotu towarowego, przy jednoczesnym zachowaniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa i elastyczności działania. Nowe rozwiązania opierają się na możliwości obsługi zgłoszenia celnego względem towaru przedstawionego w innym miejscu niż siedziba organu celnego. Uwzględniono w nich czynności, których przeprowadzenie wymaga bezpośredniego kontaktu z klientem lub fizycznej obecności funkcjonariusza celnego w miejscu przedstawienia towaru. Do rozwiązań takich zalicza się koncepcję zapasowego oddziału celnego, który zabezpieczać będzie przed następstwami przerwania bądź ograniczenia działalności poszczególnych jednostek organizacyjnych Służby Celnej. Kolejnym udogodnieniem jest projekt utworzenia Centrum Urzędowego Dokonywania Odpraw, funkcjonującego na poziomie właściwości jednego urzędu celnego, a w przyszłości całej izby celnej. W założeniu, dzięki powstaniu Centrum można będzie rozdzielić miejsce obsługi zgłoszenia celnego od miejsca przedstawienia towarów. Praca Centrum polegać będzie na przyjmowaniu elektronicznych zgłoszeń celnych przekazywanych przez przedsiębiorców i agencje celne, odnoszących się do towarów przedstawionych w oddziałach celnych lub innych miejscach przedstawienia towarów.

Rozwój narzędzi prawnych i informatycznych umożliwi utworzenie w przyszłości oddziału celnego funkcjonującego jedynie na poziomie wirtualnym. Oddział taki byłby „umiejscowiony” na centralnym serwerze Służby Celnej, a obsługa zgłoszeń celnych odbywałaby się bez udziału funkcjonariusza celnego. Planuje się również wdrożenie, stosowanej już w niektórych państwach członkowskich, instytucji odprawy scentralizowanej [art. 201 ust. 3 RWKC], która pozwala

na rozdzielenie miejsc przedstawienia towaru od miejsca obsługi zgłoszenia celnego. Odprawa scentralizowana następuje poprzez złożenie zgłoszenia celnego do wnioskowanej przez podmiot procedury celnej w formie elektronicznej do jednego oddziału celnego (urząd celny nadzoru), gdzie jest ono przetwarzane, natomiast towary fizycznie znajdują się w innym oddziale celnym (urząd celny przedstawienia). Jeśli z analizy ryzyka wynika, że należy przeprowadzić kontrolę towarów, urząd celny nadzoru przesyła do urzędu celnego przedstawienia odpowiedni komunikat. Urząd celny przedstawienia przeprowadza kontrolę i jej wyniki wprowadza do systemu na elektronicznym zgłoszeniu celnym. Na ich podstawie urząd celny nadzoru podejmuje decyzję o zwolnieniu towarów do danej procedury celnej. Pełne wdrożenie krajowej odprawy scentralizowanej wymaga jednak modernizacji systemów informatycznych i może nastąpić na początku 2015 r.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi zgłoszenia celne są przyjmowane przez organy celne pod warunkiem przedstawienia towarów [art. 63 WKC], co w praktyce oznacza zawiadomienie organów celnych w wymaganej formie o dostarczeniu towarów do urzędu celnego lub innego miejsca wyznaczonego bądź uznanego przez organ celny [art. 4 pkt. 19 WKC]. Miejsca, w których poza urzędem celnym, w uzasadnionych przypadkach i na warunkach określonych przez organ celny, mogą być dokonywane czynności przewidziane przepisami prawa celnego, ustanowiono na gruncie prawa krajowego [Ustawa z 19 marca 2004 r.; Rozporządzenie Ministra Finansów z 26 kwietnia 2004 r.]. Wdrożenie do praktyki gospodarczej koncepcji bezpośredniej dostawy do siedziby podmiotu gospodarczego ma uprościć dokonywanie zgłoszeń celnych przez przedsiębiorców oraz zwiększyć elastyczność w zakresie dysponowania towarem, a także odformalizować czynności przy uznawaniu miejsc w celu dokonywania w nich czynności przewidzianych przepisami prawa celnego [Departament Polityki Celnej MF, 2013a].

Podsumowanie

Przeprowadzona w niniejszym opracowaniu analiza rozwiązań podwyższających elastyczność dokonywania odpraw celnych pozwala zdefiniować korzyści, jakie mogą osiągnąć zarówno podmioty gospodarcze, jak i Służba Celna. Zróżnicowanie form dokonywania odpraw celnych umożliwi dostosowanie usług świadczonych przez Służbę Celną do indywidualnych potrzeb poszczególnych grup przedsiębiorców. Skrócenie czasu odpraw wynikające z wprowadzenia elektronicznych systemów zgłoszeń celnych oraz kontroli towarów opartej na szczegółowej analizie ryzyka doprowadzi do skrócenia czasu odpraw celnych, a tym samym przyspieszy obrót towarowy. Możliwość przedstawiania towarów

do kontroli celnej poza oddziałami celnymi usprawni funkcjonowanie łańcuchów logistycznych i ułatwi przedsiębiorcom dysponowanie ładunkiem, a przez to zwiększy bezpieczeństwo w ramach międzynarodowych łańcuchów dostaw. Znacznie obniżą się koszty prowadzenia działalności gospodarczej w obszarze obrotu towarowego z zagranicą. Służba Celna uzyska możliwość efektywnego wykorzystania obowiązujących instytucji prawa celnego i dokonywania odpraw celnych w sposób zautomatyzowany, w innych miejscach niż miejsce przedstawienia towaru, co w przypadku awarii lub innych zdarzeń losowych zapewnia ciągłość świadczenia usług celnych. Elastyczne rozwiązania gwarantują organom Służby Celnej efektywną alokację i wykorzystanie posiadanych zasobów kadrowych i infrastruktury oraz usprawnienie procesów wewnętrznych. Elektroniczna wymiana informacji, danych oraz dokumentów pomiędzy organami administracji publicznej oraz między administracją publiczną a przedsiębiorcami to szansa na optymalizację czynności urzędowych i skrócenie czasu ich przeprowadzenia, sprawną analizę ryzyka i kontrolę zorientowaną na zwalczanie nadużyć oraz nieprawidłowości celno-skarbowych. Elektroniczne usługi świadczone przez Służbę Celną zwiększają szybkość i efektywność obiegu informacji, co wpływa na trwałą poprawę funkcjonowania administracji publicznej, a tym samym państwa i gospodarki jako całości.

Bibliografia

- Czerkawski P., 2008, *Świadcstwo AEO – nowa jakość w wymianie towarowej z zagranicą*, http://spedycje.pl/wiadomosci/_wiadomosci/14146/swiadcstwo_aeo_nowa_jakosc_w_wymianie_towarowej_z_zagranica.html [dostęp: 15.03.2014].
- Departament Polityki Celnej MF, 2013a, *Elastyczność dokonywania odpraw celnych*, <http://www.sluzbacelna.gov.pl> [dostęp: 20.03.2014].
- Departament Polityki Celnej MF, 2013b, *Upoważniony przedsiębiorca AEO – informacja dla przedsiębiorców dotycząca weryfikacji formalnej i przyjęcia wniosku o wydanie świadectwa Upoważnionego Przedsiębiorcy – AEO*, Warszawa, http://www.mf.gov.pl/documents/766655/1189850/10042013_inf-AEO-weryfikacja_formalna [dostęp: 12.03.2014].
- Grottel M., 2013a, *Rola Światowej Organizacji Cel w dobie globalizacji i liberalizacji handlu międzynarodowego*, [w:] *Trendy rozwojowe w gospodarce światowej*, red. M. Bartosik-Purgat, J. Schroeder, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Grottel M., 2013b, *Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy – nowa jakość obsługi celnej podmiotów gospodarczych*, *International Business and Global Economy*, nr 32, red. K. Bałandy-nowicz-Panfil, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Sopot.
- Gruszewska K., 2013, *Ułatwienia wprowadzone w latach 2012–2013, obraz w pigułce*, „Wiadomości Celne”, nr 6/7.
- Komisja Europejska, 2006, *Upoważnione podmioty gospodarcze. Model AEO Compact*, Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Dokument roboczy, TAXUD/2006/1452, Bruksela.

- Ministerstwo Finansów, 2012, *Śłużba Celna 3i, od modernizacji do innowacji*, http://www.mf.gov.pl/documents/764034/928139/inicjatywa_3i_od_modernizacji_do_innowacji.pdf [dostęp: 21.01.2014].
- Ministerstwo Finansów, 2013, *Strategia działania Śłużby Celnej na lata 2014–2020*, Załącznik do zarządzenia nr 50 ministra finansów z 13 grudnia 2013 r., http://www.mf.gov.pl/documents/764034/1161637/strategia+dzia%C5%82ania+SC+na+lata+2014_2020.pdf [dostęp: 14.01.2014].
- Ministerstwo Gospodarki, 2012, Departament Doskonalenia Regulacji Gospodarczych, *Ekspertyza dotycząca oceny propozycji z projektu III ustawy de regulacyjnej pt.: Wydłużenie terminu na rozliczenie VAT w imporcie ze względu na skutki budżetowe oraz skutki dla prowadzenia działalności gospodarczej w tym rozwoju regionów nadmorskich*, Warszawa.
- Mystkowska S., 2012, *Program e-Cło dobrą praktyką*, „Wiadomości Celne”, nr 8/9.
- Ręgowski A., 2012, *Informatyzacja działalności Śłużby Celnej*, „Wiadomości Celne”, nr 8/9.
- Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z 2 lipca 1993 r. ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny [RWWKC].
- Rozporządzenie Ministra Finansów z 26 kwietnia 2004 r. w sprawie miejsca wyznaczonego lub uznanego przez organ celny, w którym mogą być dokonywane czynności przewidziane przepisami prawa celnego, Dz. U. z 2004 r. Nr 97, poz. 967.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9 października 2013 r. ustanawiające Unijny Kodeks Celny, L 269/1.
- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny [WKC].
- Smogorzewski G., 2012, *Śłużba Celna – IT – Quo Vadis?*, „Wiadomości Celne”, nr 8/9.
- Sobieski J., 2006, *Światowy Dzień Celnictwa*, „Wiadomości Celne”, nr 2/3.
- Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o Śłużbie Celnej, Dz. U. z 2009 r. Nr 168, poz. 1323 z późn. zm.
- Ustawa z 19 marca 2004 r. Prawo celne, Dz. U. z 2004 r. Nr 68, poz. 622.
- World Customs Organization, 2007, *WCO SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade*, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/policy_issues/customs_security/normes_wco_en.pdf [dostęp: 15.03.2014].